

УДК 332.122:351

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

І. В. Абрамова

e-mail: irina79abramova@gmail.com

Житомирський національний агроекологічний університет

бульвар Старий, 7, м. Житомир, 10008, Україна

Стаття містить обґрунтування особливостей фінансового забезпечення сільського розвитку. Встановлено, що ключовою метою фінансового забезпечення сільського розвитку є формування ефективної економічної системи, екологічної безпеки та гідних соціально-побутових умов на селі. Доведено, що внутрішній економічний потенціал сільських територій є ключовим у формуванні системи фінансового забезпечення сільського розвитку, проте, зовнішні джерела, в тому числі кошти централізованих грошових фондів, є локомотивом, здатним пришвидшити даний процес. Оцінка стану бюджетного фінансування сільського розвитку свідчить про значні прогалини у зазначеному напрямі, які пов'язані з відсутністю системного та комплексного характеру бюджетної підтримки; недостатньою прозорістю процесів отримання і використання коштів, низьким рівнем взаємозв'язку державних органів з аграріями, кінцевими споживачами фінансових ресурсів, недостатнім контролем за використанням бюджетних коштів тощо. Встановлено, що партнерство держави та бізнесу, побудоване на взаємній відповідальності сторін, з урахуванням потреб та інтересів селян, є додатковою можливістю у вирішенні економічних й соціально-екологічних проблем на селі. Визначено, що основним інвестором у сільське господарство є великий агробізнес, тому важливим завданням залишається широкомасштабний інвестиційний розвиток малих і середніх сільгоспвиробників. Перспективи фінансового забезпечення сільського розвитку пов'язані із вирішенням наступних завдань: здатністю територіальних громад здійснювати оцінку та ефективно використовувати власні фінансові можливості для економічного й соціально-екологічного поступу; пошуку альтернативних джерел фінансування; прозорістю процесів отримання і використання бюджетних коштів; налагодження взаємозв'язку державних органів з аграріями, кінцевими споживачами фінансових ресурсів; посилення контролю за використанням бюджетних коштів; спроможністю залучати бізнесові структури для вирішення нагальних економічних та соціально-екологічних проблем на селі тощо.

Ключові слова: сільський розвиток; фінансове забезпечення; бюджетне фінансування; інвестиційний розвиток.

Постановка проблеми

Найгострішими проблемами українського села є безробіття, бідність, трудова міграція, неналежний стан соціально-побутових умов життя селян, зруйнована інфраструктура тощо. За даними Світового банку, смертність у сільській місцевості України є однією з найвищих у світі (19 на 1000 осіб), а кількість сільського населення скоротилася до 13,5 млн осіб у 2016 р. проти 17,2 млн осіб у 1990 р. [13]. Постійна боротьба за виживання – так у загальному вигляді можна окреслити спосіб життя українських селян.

Сільський розвиток або деградація та вимирання українського села – це той вибір, перед яким опинилася вітчизняна спільнота. Органи державної влади та управління неодноразово робили спроби, схвалюючи той чи інших законодавчий акт, постанову чи інструкцію відродити українське село. Але, як правило, такі урядові ініціативи не мали успіху,

оскільки повною мірою не враховували потреб та інтересів селян, фінансувалися частково або зовсім не фінансувалися, часто мали спонтанний характер. Новітня історія сільського розвитку потребує координації та злагодженої дії усіх зацікавлених сторін (селян, органів державної та місцевої влади, бізнесу, наукової спільноти); розуміння механізмів, інструментів, шляхів та способів досягнення очікуваних результатів; визначення джерел та обсягів фінансових ресурсів, необхідних для вирішення поставлених завдань тощо. Безумовно, одного дослідження замало, для того щоб дати відповідь на усі поставлені питання, тому вважаємо доцільним, у межах даної публікації, зосередитися на вирішенні ключового з них: визначити стан та перспективи фінансового забезпечення сільського розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Значний внесок у формування вітчизняної парадигми сільського розвитку зроблено

В. Юрчишиним та О. Онищенком. Науковці не лише одні з перших дали визначення поняттю «сільський розвиток», але й розробили механізми управління ним [6, 12]. Ключові напрями та першочергові заходи національної політики сільського розвитку зі спрямуванням її у русло сучасної європейської політичної практики є предметом досліджень О. Бородіної та І. Прокопи [8]. Сільський розвиток як об'єктивний багатовимірний процес, що відбувається в межах сільської соціально-територіальної підсистеми суспільства, перебуває у полі наукових досліджень О. Павлова [7].

Ю. Губені вважає, що можливим відправним пунктом розвитку сільських територій в Україні може стати розробка стандартів рівня розвитку і класифікації сільських поселень (хутір, село, селище, містечко) та формування, відповідно до них, нормативів фінансування [2]. Теоретичну структуру механізму фінансового забезпечення розвитку сільських територій обґрунтовує у своїх працях А. Бидик [1]. Проблеми сільського розвитку, в тому числі фінансові, вивчають Н. Венгерська, Т. Гром'як, І. Костирко, М. Мацола, С. Мацола, І. Сас та ін. [4, 10]. Зазначені дослідження заклали вагоме теоретико-методологічне підґрунтя у розуміння сутності сільського розвитку, водночас стан і перспективи його фінансового забезпечення залишаються недостатньо вивченими та вирішеними.

Мета, завдання та методика досліджень

Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування стану та розробка практичних рекомендацій щодо перспектив фінансового забезпечення сільського розвитку. У процесі дослідження вирішувалися такі *завдання*: обґрунтувати особливості фінансового забезпечення сільського розвитку; здійснити оцінку стану та перспектив фінансового забезпечення ключових напрямів сільського розвитку. Теоретичний аналіз порушених в дослідженні питань здійснювався за загальнометодологічною схемою системного підходу. Для вирішення окремих завдань використовувалися *методи*: статистико-економічний (при аналізі стану та тенденцій фінансового забезпечення сільського розвитку); абстрактно-логічний (при розробці пропозицій щодо перспектив фінансового забезпечення сільського розвитку); порівняльного аналізу (при дослідженні прийомів та способів оцінки,

шляхів і напрямів фінансового забезпечення сільського розвитку); графічний та табличний (для обробки і узагальнення даних, зображення їх у таблицях й рисунках) тощо.

Результати досліджень

Дослідження провідних науковців і світовий досвід свідчать, що ключовими напрямками сільського розвитку є економічний, соціальний та екологічний. На жаль, в Україні на сільських територіях сформувалася така економічна система, яка не здатна повною мірою забезпечувати відтворювальні процеси у виробничій сфері та задовольняти життєві потреби селян. Внаслідок недостатності економічного розвитку гальмується соціальний та екологічний поступ на селі. Трансформація соціально-економічних відносин і вирішення екологічних проблем у сільській місцевості вимагають належного фінансового підґрунтя. Проте наразі в Україні не існує ефективного механізму фінансового забезпечення сільського розвитку. Вітчизняні економісти лише роблять спроби окреслити його основні риси.

О. Бородіна вважає, що сільський розвиток – це процес, при якому забезпечується гармонійний соціоекономічний прогрес сільської місцевості на основі самоорганізації сільських громад із максимально можливим використанням чинників ендogenous розвитку (місцевих активів) при їх поєднанні із зовнішніми можливостями [8]. Ю. Губені сільський розвиток трактує як специфічний спосіб реалізації суспільно-економічних відносин, за якого товари і блага, що їх продукує аграрний сектор і сільська економіка, розподіляються між суб'єктами цих відносин з врахуванням інтересів сільського населення з метою кращого забезпечення його добробуту [2, с. 18]. Іншими словами, дослідники вважають, що фінансове забезпечення сільського розвитку повинно відбуватися за рахунок доходів, що їх створює сільська економіка у межах сільських територій, а процес сільського розвитку обумовлюється їх обсягами. Безумовно, вони не виключають можливості залучення зовнішніх джерел фінансування сільського розвитку, проте, внутрішній потенціал сільської економіки вважають пріоритетним.

А. Бидик, під фінансовим забезпеченням розвитку сільських територій, розуміє діяльність з приводу формування, розподілу і використання

централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів у контексті загальнодержавних й регіональних стратегічних пріоритетів, з метою фінансування безперервності відтворювальних процесів, вирішення проблем та задоволення інтересів гармонійного розвитку сільських територій, суб'єктів підприємництва, що займаються як аграрною, так і позааграрною діяльністю й функціонують в межах цих територій, підвищення добробуту та якості життя населення, що проживає на даних територіях [1, с. 160]. І. Чухно заважує, що ситуація із формуванням бюджетного наповнення, яка склалася в Україні, не могла не відбитися на обсягах фінансування питань соціально-економічного розвитку села та стала причиною наявності суттєвих диспропорцій та відсутності виваженості і системності в фінансуванні комплексу заходів щодо стабілізації ситуації та розвитку сільських територій. Науковець стверджує, що говорячи про удосконалення фінансово-економічної складової механізму державного управління розвитком сільських територій, слід взяти до уваги необхідність перегляду організації руху бюджетних коштів, що направлятимуться на розвиток сільських територій на принципах прозорості, системності, комплексності та субсидіарності і відповідальності [11, с.43]. Тобто більшість вітчизняних науковців схилиються до думки, що внутрішній економічний потенціал сільських територій, безумовно, є ключовим у формуванні системи фінансового забезпечення сільського розвитку, проте, зовнішні джерела, в тому числі кошти централізованих грошових фондів, є локомотивом, здатним пришвидшити даний процес.

Згідно з Законом України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» (в редакції від 01.01.2015 р.), пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу забезпечується державою шляхом здійснення таких організаційно-економічних і правових заходів: надання агропромисловим товаровиробникам права вільного вибору форм власності і напрямів трудової та господарської діяльності, повної

власності на результати своєї праці; створення необхідної ресурсної бази для всебічного задоволення виробничих потреб і розвитку соціальної інфраструктури; зміни державної інвестиційної політики з метою поліпшення його соціально-економічного становища і наукового забезпечення та соціальних умов життєдіяльності трудових колективів; повного ресурсного забезпечення капітальних вкладень для соціально-економічного розвитку села та агропромислового комплексу; регулювання відносин агропромислових товаровиробників і держави за допомогою системи бюджетного фінансування, кредитування, оподаткування, страхування і з широким застосуванням комплексу пільг; формування належної соціальної інфраструктури села тощо [9]. Попри те, що реалізація зазначених заходів повинна здійснювати переважно бюджетним коштом, стан соціального розвитку сільських населених пунктів доводить їх недостатність. Впродовж тривалого часу урядом нашої країни робилися спроби через прийняття нормативно-правових актів, постанов, програм та інструкцій запустити соціально-економічні процеси на селі. Проте здебільшого вони не мали системного й комплексного характеру, фінансувалися частково або зовсім не фінансувалися, повною мірою не враховували потреб та інтересів селян. Окрім того, оцінка стану бюджетного фінансування заходів, пов'язаних із сільським розвитком, свідчить про значні прогалини у зазначеному напрямі.

Наприклад, виділення коштів на здешевлення позик аграріям з Державного бюджету впродовж 2014–2015 рр. не здійснювалося (рис. 1). А у 2017 р., із передбачених планових асигнувань (300 млн грн), Мінагрополітики, через органи Державної казначейської служби, спрямувало до областей бюджетні кошти в сумі 294,9 млн грн, які фактично використано. Залишок невикористаних коштів склав 5,1 млн грн. Використання бюджетних коштів не в повному обсязі є ще однією перепоною на шляху до формування ефективної системи фінансового забезпечення сільського розвитку.

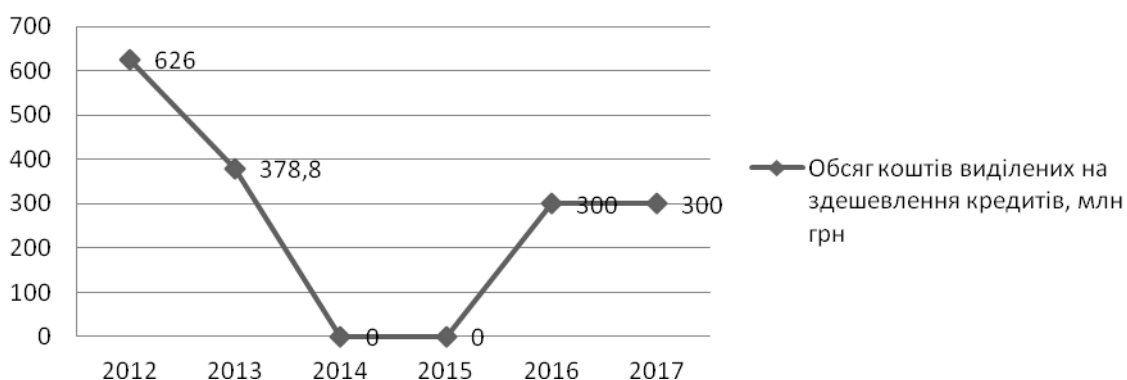

Рис. 1. Державна фінансова підтримка аграрного виробництва через механізм здешевлення кредитів, млн грн

Джерело: побудовано згідно з даними Міністерства аграрної політики України [5].

З 2018 р. Уряд передбачив збільшення обсягів фінансової підтримки сільського господарства, сконцентрувавши основні зусилля на галузях, які зможуть забезпечити довготривалий економічний ефект (рис. 2).

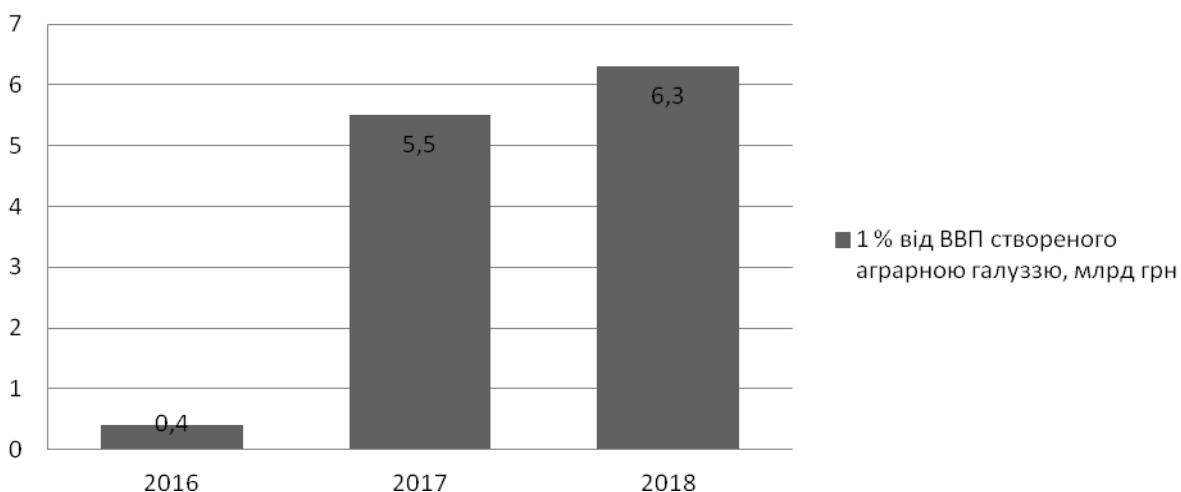

Рис. 2. Державна фінансова підтримка аграрного сектора, млрд грн

Джерело: побудовано за даними Кабінету міністрів України [3].

Чимало уваги приділено тваринництву, певне фінансування передбачено для рослинництва. Зокрема, кошти заплановано виділити на такі заходи:

- компенсація 25% вартості придбання нової сільгосптехніки та обладнання українського виробництва;
- здешевлення на 80% вартості посадкового матеріалу у садівництві та ягідництві;
- малим та середнім фермерським господарствам передбачено відшкодування 100% вартості закупленого українського насіння, 90%

вартості дорадчих послуг. Також ця категорія сільгосптоваровиробників отримає доступ до дешевого кредитного ресурсу, а також користується додатковою преференцією при купівлі української сільгосптехніки – їй компенсується 40% її вартості;

- в рамках підтримки та розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів держава співфінансуватиме проекти, які реалізуються сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами в тваринництві, садівництві,

будівництві овоче- та фруктосховищ, беручи на себе 70% витрат на придбання нового обладнання для них [3].

В результаті реалізації програм держпідтримки Уряд прагне посилити роль фермерських господарств та сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в аграрному секторі економіки країни й наростити частку, що зараз генерується фермерськими господарствами в сільськогосподарському ВВП, з поточних 6% до щонайменше 10%. Водночас, на заваді урядовим ініціативам в черговий раз можуть стати недостатня прозорість процесів отримання і використання коштів; низький рівень взаємозв'язку державних органів з аграріями, кінцевими споживачами фінансових ресурсів, недостатній контроль за використанням бюджетних коштів тощо. Крім того, слід враховувати, що бюджетні можливості, навіть за умови певного зростання обсягів фінансового забезпечення сільського господарства, залишаються обмеженими. Тому питання пошуку додаткових або ж альтернативних джерел фінансування потреб аграріїв залишається актуальним.

О. Бородіна звертає увагу на необхідність партнерства держави та бізнесу у вирішенні не лише економічних, а й соціально-екологічних проблем на селі. Для сільської місцевості пріоритетними напрямками державно-приватного партнерства є створення, утримання й використання об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури. На відміну від традиційних способів, державно-приватні партнерства

передбачають розподіл відповідальності, винагороди і ризику між державним (публічним) і приватним секторами. У багатьох країнах зростання ролі державно-приватного партнерства відбулося внаслідок того, що місцеві органи влади, як правило, мають обмежені бюджети для розширення послуг, модернізації інфраструктури чи надання субсидій державним підприємствам. Дохідні бази місцевих бюджетів часто недостатні для фінансування капітальних та експлуатаційних інфраструктурних витрат. Найпоширенішими формами співпраці влади і приватного сектора є укладання контрактів на послуги та управління, співфінансування проєктів та оформлення спільної власності, реалізація механізмів «будівництво-експлуатація-передача», неформальна й добровільна співпраця, а також пасивне державне фінансування приватного надання послуг [8, с. 38]. Партнерство держави та бізнесу побудоване на взаємній відповідальності сторін з урахуванням потреб та інтересів селян, є додатковою можливістю у вирішенні економічних й соціально-екологічних проблем на селі.

Важливою складовою фінансового забезпечення сільського розвитку є інвестиційна діяльність. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, впродовж 2017 р. аграрним сектором освоєно 64,2 млн грн капітальних інвестицій, що на 27,3 % більше, ніж за аналогічний період минулого року. В цілому частка капітальних інвестицій в сільське господарство у попередньому році склала 14,3 % від їх загального обсягу (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка обсягів капітальних інвестицій у сільське господарство, 2012-2017 рр., млн грн

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство	18883,7	18587,4	18795,7	30154,7	50484,0	64243,3
Частка капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство, % від їх загального обсягу	6,9	7,4	8,6	11,0	14,1	14,3
Загальний обсяг капітальних інвестицій у національну економіку	273256,0	249873,4	219419,9	273116,4	359216,1	448461,5

Джерело: побудовано згідно з даними Міністерства аграрної політики України [5].

Наразі головним джерелом фінансування капітальних інвестицій в сільському господарстві є власні кошти аграріїв, а також кредити комерційних банків. Відносно незначну частку у структурі джерел фінансування займають прямі іноземні інвестиції. Пріоритетними напрямками капіталовкладень є такі: будівництво тваринницьких приміщень, елеваторів, оптово-роздрібних ринків сільськогосподарської продукції, зведення теплиць закритого ґрунту, будівництво комбікормових, силосних та сінажних споруд тощо. Варто зазначити, що основним інвестором у сільське господарство є великий агробізнес, тому важливим завданням залишається широкомасштабний інвестиційний розвиток малих і середніх сільгоспвиробників.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Проведене дослідження довело, що ключовою метою фінансового забезпечення сільського розвитку є формування ефективної економічної системи, екологічної безпеки та гідних соціально-побутових умов на селі. Перспективи фінансового забезпечення сільського розвитку пов'язані із вирішенням наступних завдань: здатністю територіальних громад здійснювати оцінку та ефективно використовувати власні фінансові можливості для економічного й соціально-екологічного поступу; пошуком альтернативних джерел фінансування; прозорістю процесів отримання і використання бюджетних коштів; налагодженням взаємозв'язку державних органів з аграріями, кінцевими споживачами фінансових ресурсів; посиленням контролю за використанням бюджетних коштів; спроможністю залучати бізнесові структури для вирішення нагальних економічних та соціально-екологічних проблем на селі; формуванням інвестиційного іміджу сільських населених пунктів й інвестиційний розвиток малих і середніх сільгоспвиробників. Новітня історія сільського розвитку потребує координації та злагодженої дії усіх зацікавлених сторін (селян, органів державної та місцевої влади, бізнесу, наукової спільноти); розуміння механізмів, інструментів, шляхів та способів досягнення очікуваних результатів; визначення джерел та обсягів фінансових ресурсів, необхідних для вирішення поставлених завдань тощо.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на обґрунтування напрямів розширення джерел фінансового забезпечення сільського розвитку.

References

1. Bydyk, A. (2013). Teoretychna struktura mekhanizmu finansovoho zabezpechennia rozvytku silskykh terytorii [Theoretical structure of the mechanism of financial provision of rural areas development]. *Innovacijna ekonomika*, 3. Retrieved from [http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/%D0%86nnovastijna-ekonomika/IE-3\(41\)-2013/InnEco_3-41-201](http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/%D0%86nnovastijna-ekonomika/IE-3(41)-2013/InnEco_3-41-201) [in Ukrainian].
2. Gubeni, Ju. E. (2013). Rozvytok silskykh terytorii: vybrani tezy do konstruiuvannia polityky [Rural Development: Selected Theses for Policy Design]. *Socialno-ekonomichni problemy suchasnogo periodu Ukrainy*, 6. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2013_6_4 [in Ukrainian].
3. Kabinet ministriv Ukrainy. (2018). Derzhavna pidtrymka silskoho hospodarstva: uriadovi prohramy 2018 [State Support to Agriculture: Government Programs 2018]. Retrieved from <http://https://www.kmu.gov.ua/ua/news/derzhavna-pidtrimka-silskogo-gospodarstva-uryadovi-programi-2018> [in Ukrainian].
4. Macola M. M. (2015). Silskyi rozvytok v Ukraini: osoblyvosti, priorytety ta napriamky pokrashchennia [Rural Development in Ukraine: Features, Priorities and Directions for Improvement]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Ser. Ekonomika*, 11. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_Ekon_2015_11_40 [in Ukrainian].
5. Ministerstvo agrarnoi polityky Ukrainy (2015). Programy derzhavnoi pidtrymky APK. Retrieved from <http://minagro.gov.ua/apk> [in Ukrainian].
6. Onyshhenko, O. & Jurchyshyn V. (2006). Silskyi rozvytok: osnovy metodolohii ta orhanizatsii [Rural Development: Fundamentals of Methodology and Organization]. *Ekonomika Ukrainy*, 10 (539), 4–13 [in Ukrainian].
7. Pavlov O. I. (2008). Silskyi rozvytok yak predmet naukovoho analizu [Rural development as a subject of scientific analysis]. *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnja*, 2. Retrieved from

http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2008_2_21 [in Ukrainian].

8. Borodina, O. M., Prokopa, I. V., Popova, O. L. (Eds.). (2015). Polityka silskoho rozvytku na bazi hromad v Ukraini: naukova dopovid [Community-Based Rural Development Policy in Ukraine: A Scientific Report]. Kyiv [in Ukrainian].

9. Pro priorytetnist sotsialnoho rozvytku sela ta ahropromysloвого комплексу v narodnomu gospodarstvi [On the priority of social development of the village and agro-industrial complex in the national economy]. № 400 (1990) Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/400-12> [in Ukrainian].

10. Sas, I. M. (2012). Silskyi rozvytok i sotsialni motyvy kooperatyvnoho rukhu [Rural development and social motives of the cooperative movement]. *Oblik i finansy*, 9 (3). Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9\(3\)_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9(3)_34) [in Ukrainian].

11. Chuhno, I. A. (2015). Vyznachennia dzherel finansovo-ekonomichnoho zabezpechennia derzhavnogo upravlinnia rozvytkom silskykh terytorii v suchasnykh umovakh [Determination of sources of financial and economic provision of public administration for the development of rural areas in modern conditions]. *Efektivna ekonomika*, 3. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_3_43 [in Ukrainian].

12. Jurchyshyn, V. V. (2014). Instytutsiini zasady silskoho rozvytku v Ukraini: teoretyko-prykladnyi analiz [Institutional Principles of Rural Development in Ukraine: Theoretical and Applied Analysis]. *Ekonomika Ukrainy*, 6. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2014_6_8 [in Ukrainian].

13. The World Bank (2014). Rural population. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL?locations=UA&view=chart>.

STATE AND PERSPECTIVES OF RURAL DEVELOPMENT FINANCING

I. Abramova

e-mail: irina79abramova@gmail.com

Zhytomyr National Agroecological University
Staryi Boulevard, 7, Zhytomyr, 10008, Ukraine

The rural development financing are in the focus of the article. It was established that the effective economic system, ecological safety and decent social and living conditions are the key goal

of rural development financing in the countryside. The internal economic potential of rural areas is a key factor in shaping the system of rural development financing, however, external sources, including funds from centralized monetary funds, are a locomotive capable of accelerating this process. The assessment of the rural development state budget financing, indicates significant gaps in this direction, which are related to the lack of a systematic and complex nature of budget support; lack of transparency in the process of obtaining and using funds; low level of interconnection of state bodies with agrarians, end users of financial resources; insufficient control over the use of budget funds, etc. It was established that state-business partnership based on the mutual responsibility of the parties to take into account the needs and interests of peasants is an additional opportunity in solving economic and socio-environmental problems in the countryside. It is determined that the main investor in agriculture is a large agro-business, therefore the large-scale investment development of small and medium-sized agricultural producers remains an important task. The perspectives of rural development financing are related to the following tasks: the ability of territorial communities to evaluate and effectively use their own financial opportunities for economic and socio-environmental progress; search for alternative sources of funding; transparency in the processes of obtaining and using budget funds; establishing a relationship between government agencies and farmers, end users of financial resources; strengthening control over the use of budget funds; the ability to engage business structures to address urgent economic and socio-environmental problems in the countryside, etc.

Keywords: rural development; financial security; budget financing; investment development.

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СЕЛЬСКОГО РАЗВИТИЯ

И. В. Абрамова

e-mail: irina79abramova@gmail.com

Житомирский национальный
агроэкологический университет

бульвар Старый, 7, г. Житомир, 10008, Украина

Статья содержит обоснование особенностей финансового обеспечения сельского развития. Установлено, что ключевой целью финансового обеспечения сельского развития является формирование эффективной

экономической системы, экологической безопасности и достойных социально-бытовых условий на селе. Доказано, что внутренний экономический потенциал сельских территорий является ключевым в формировании системы финансового обеспечения сельского развития, однако, внешние источники, в том числе средства централизованных денежных фондов, являются локомотивом способным ускорить данный процесс. Оценка состояния бюджетного финансирования сельского развития свидетельствует о значительных пробелах в указанном направлении, связанных с отсутствием системного и комплексного характера бюджетной поддержки, недостаточной прозрачностью процессов получения и использования средств; низким уровнем взаимосвязи государственных органов с аграриями, конечными потребителями финансовых ресурсов, недостаточным контролем над использованием бюджетных средств и тому подобное. Установлено, что партнерство государства и бизнеса, построенное на взаимной ответственности сторон с учетом потребностей и интересов крестьян, является дополнительной возможностью в решении экономических и социально-экологических проблем на селе. Определено, что основным инвестором в

сельское хозяйство является большой агробизнес, поэтому важной задачей остается широкомасштабное инвестиционное развитие малых и средних сельхозпроизводителей. Перспективы финансового обеспечения сельского развития связаны с решением следующих задач: способности территориальных общин осуществлять оценку и эффективно использовать собственные финансовые возможности для экономического и социально-экологического развития; поиск альтернативных источников финансирования; прозрачность процессов получения и использования бюджетных средств; налаживания взаимосвязи государственных органов с аграриями, конечными потребителями финансовых ресурсов; усиление контроля над использованием бюджетных средств; способность привлекать бизнес-структуры для решения насущных экономических и социально-экологических проблем на селе и тому подобное.

Ключевые слова: сельское развитие; финансовое обеспечение; бюджетное финансирование; инвестиционное развитие.